ASOS JOURNAL

The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 7, Sayı: 99, Aralık 2019, s. 123-139

ISSN: 2148-2489 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.37797>

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date
19.08.2019

Yayınlanma Tarihi / The Publication Date
29.12.2019

Dr. Öğr. Üyesi İzzet Baki KARAOĞLU

Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitim Anabilim Dalı
ibkaraoglu@pau.edu.tr

ÖĞRETMEN ÖZ YETERLİK ALGISI ÖLÇEĞİ KISA FORMU'NUN TÜRKÇE'YE UYARLANMASI: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI¹

Öz

Öğretmenlerin öz yeterlik algılarının düzeyini ölçebilmek için çeşitli ölçekler geliştirilmiştir. Bu çalışmada, Tschannen-Moran ve Woolfolk Hoy'un (2001) yapılandırıldığı Öğretmen Öz Yeterlik Algısı Ölçeği-Kısa Formu'nun (TSES-SF) Türkçe uyarlamasını yapmak amaçlanmıştır. Ölçeğin Türkçe uyarlaması yapılan örneğinin (ÖÖAÖ-KF) faktör yapısı incelenerek geçerlik ve güvenirliği test edilmiştir. Çalışmada 410'u ilkokul, 533'ü ortaokul öğretmeni olan 943 öğretmen yer almıştır. Türkçe'ye uyarlanan Öğretmen Öz Yeterlik Algısı Ölçeği-Kısa Formu'nun (ÖÖAÖ-KF) faktör yapısı Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) yapılarak incelenmiştir. Türkçe uyarlaması yapılan ölçek için hesaplanan Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) sonuçları, ölçeğin kabul edilebilir ve iyi düzeyde uyum değerleri olduğunu göstermektedir. Tüm ölçek maddeleri için Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı .88 olarak hesaplanmıştır. Bulgular, Türkçe'ye uyarlanan Öğretmen Öz Yeterlik Algısı Ölçeği-Kısa Formu'nun (ÖÖAÖ-KF) geçerlik ve güvenirlik bakımından öğretmen-

¹ Bu çalışmanın özeti Pamukkale Üniversitesi tarafından 11-14 Mayıs 2017 tarihinde düzenlenen 4. Uluslararası Avrasya Eğitim Araştırmaları Kongresinde (EJer 2017) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

lerin Öz Yeterlik Algılarının ölçülmesinde kullanılabilecek uygun bir araç olduğunu göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Öğretmen, öz yeterlik algısı, ölçek, geçerlik, güvenirlik.

ADAPTATION OF TEACHER SENSE OF SELF-EFFICACY SCALE SHORT FORM TO TURKISH: A STUDY OF VALIDITY AND RELIABILITY

Abstract

Numerous scales have been developed to measure teachers' self-efficacy perceptions. This study aims to adapt Teacher Self-Efficacy Perception Scale-Short Form (TSES-SF), which was constructed by Tschannen-Moran and Woolfolk Hoy (2001), to Turkish. The validity and reliability of the Turkish adapted sample of the scale was tested by examining its factor structure. The study consisted of 943 teachers, of which 410 were primary and 533 were secondary school teachers. The factor structure of the Turkish adapted Teacher Sense of Self-Efficacy Scale - Short Form (TSES-SF) was analyzed by Confirmatory Factor Analysis (CFA). Confirmatory Factor Analysis (CFA) results for the Turkish adapted scale showed that the scale had acceptable and good level of compliance values. Cronbach Alpha Reliability Coefficient was calculated as .88 for all scale items. The findings indicate that the Turkish adaptation of the Sense of Self-Efficacy Scale - Short Form (TTSES-SF) is an appropriate tool for measuring teachers' Self-Efficacy Perception in terms of validity and reliability.

Keywords: Teacher, sense of self-efficacy, scale, validity, reliability.

GİRİŞ

Öğretmen öz yeterliği, dünyada ve Türkiye’de bilim insanları tarafından değişik yönleriyle ele alınıp incelenen bir araştırma konusu olmuştur. Öğretmen öz yeterliği konusunu çalışan araştırmacılar, öğretmen öz yeterliğinin kavramsal temellerini Bandura (1977, 1993, 1997, 2006) tarafından açıklanan Sosyal Bilişsel kuramın teorik çerçevesine ve geliştirdiği öz yeterlik teorisine dayandırmışlardır. Öz yeterlik kavramı iş, spor, sağlık, medya, sosyal ve politik değişim, moral gelişim, psikoloji, uluslararası ilişkiler gibi birbirinden çok farklı alanlardaki çalışmaların odak noktasını oluşturmakta ve özellikle psikoloji ve eğitim alanlarında dikkat çekmektedir (Pajares ve Urdan,2005).

Bandura (1998) algılanan öz yeterliği, “birinin belli kazanım düzeyleri üretmek için gereken eylemi düzenleme ve yürütme yeteneklerine olan inancı” olarak tanımlamaktadır. Öz yeterlik algısı veya inancı, insanların düşünme biçimlerini, duygusal tepkilerini, iyimser, kötümser veya stratejik mi düşüneceğini yoksa kararsız mı kalacağını etkilemektedir (Bandura 1994). Bunlarla birlikte öz yeterlik inancı; insanların belirledikleri hedeflerini, belirledikleri hedefler için ne kadar çaba gösterdiklerini, bu çabalardan bekledikleri sonuçlarını, sıkıntılara karşı dayanıklılıklarını, duygusal yaşamlarının düzeyini, çevrelerinden gelen baskılarla başa çıkarken ne kadar stres yaşadıklarını, yaşam tercihlerinin ne olduğunu ve ulaştıkları başarılarını etkilemektedir (Bandura, 2006). Bu yaklaşıma göre öğretmenlerin öz yeterlik inançları onların sınıfta gösterdikleri davranışları etkilemektedir. Hayatın diğer alanlarında olduğu gibi öğrenmeye elverişli çevreleri oluşturma görevi büyük ölçüde öğretmen yeteneklerine ve öz yeterliklerine dayanmaktadır (Bandura, 1993). Bu görüş doğrultusunda öğretmenlerin öz yeterlik inancının

öğretim için belirledikleri hedefleri, öğretim için harcadıkları çabayı ve öğretme isteklerinin düzeyini etkilediği söylenebilir.

Öğretmen Özyeterliği “bireylerin belli bir performansı göstermek için gerekli eylemi ya da etkinliği organize edip başarılı bir biçimde gerçekleştirme kapasitelerine ilişkin inancı” (Tschannen-Moran, Woolfolk Hoy & Hoy, 1998) olarak tanımlanmaktadır. Bu tanıma göre Öğretmenlerin öz yeterlik inançlarının; etkili öğretim süreci için gerekli strateji, yöntem ve tekniklerin seçimi, sınıf yönetimi konusundaki tercihleri, öğrencilerin derse katılımlarının sağlanması, öğrencilerin motivasyonu ve başarılarının artırılması için gösterilen çabalarla ilişkili olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin öz yeterlik algılarının anlamı ve ölçümü bilim insanları ve ilgili araştırmacılar arasında tartışma konusu olmuştur (Gibson ve Dembo, 1984; Sodak ve Podel, 1996; Pajares, 1997; Tschannen-Moran, Woolfolk-Hoy ve Hoy, 1998; Tschannen-Moran ve Woolfolk Hoy (2001); Bandura, 1998, 2006; Skaalvik ve Skaalvik, 2007).

Tschannen –Moran ve Woolfolk Hoy (2001) Öğretmen öz yeterliği kavramının tarihsel süreç içindeki gelişimini dikkate alarak öğretmen öz yeterliğinin ölçümü ile ilgili araştırma, makale ve çalışmaları incelemişlerdir. Öğretmen öz yeterliği ile ilgili olarak yapılan ölçümlerde farklı görüşler olduğunu ileri sürmüşler ve bu yapının ölçülmesi için yaptığı çalışmalarda kullanılan ölçeklerin çeşitliliğini, geçerlik ve güvenilirlik yönünden uygunluğunu sorgulamışlardır. Örneğin, Alanyazında Rand ölçeği olarak bilinen ölçekle ilgili olarak araştırmacılar tarafından iki maddeli ölçeğin güvenilirliğinden endişe duyulduğu; Guskey (1981) Öğrenci Başarı Sorumluluğu Ölçeği'nin diğer araştırmacılar tarafından kabul gördüğünü açıklayan hiçbir yayına rastlanmadığı; Ashton, Olejnik, Crocker, ve McAuliffe (1982) Webb ölçeği'nin kullanıldığı ilk çalışma dışında hiçbir yayında kullanılmadığı; Ashton, Buhr, ve Crocker (1984) Kısa Hikaye Dizisi Ölçeği'nin orijinal çalışma dışında kullanılan olmadığı; Bandura (1977) Öğretmen Öz Yeterlik Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik bilgisinin elde edilemediğini açıklamışlardır (akt: Tschannen-Moran ve Woolfolk Hoy, 2001).

Açıklanan bu ölçekler yanında öğretmen öz yeterliği alanyazında çeşitli ülkelerde yapılan araştırmalarda yaygın olarak kullanıldığı bilinen Gibson ve Dembo (1984)'nın Bireysel Öğretim Yeterliği ve Genel Öğretim Yeterliği olarak adlandırdığı iki faktörden oluşan Öğretmen Yeterlik Ölçeği hakkında da çeşitli eleştirilerde bulunulmuştur. Henson, Kogan ve Vach-Haase (2001) çalışmasında Gibson ve Dembo'nun öğretmen yeterlik ölçeği ve onunla ilgili olarak geliştirilen araçları incelemiş, ölçeği oluşturan iki faktörde güvenirliliğin değişken ve genel öğretim yeterliği faktörü için güvenirliliğin düşük olduğunu bulmuşlar ve öğretmen yeterliğinin ölçülmesinde Genel Öğretim Yeterliği'nin kullanılmasının sorgulanması gerektiğini ileri sürmüşlerdir. Benzer olarak Tschannen-Moran ve Woolfolk Hoy (2001) Gibson ve Dembo (1984) ölçeğinin öğretmen yeterliğini ölçen araçlar içinde en popüler olanlardan birisi olmasına rağmen bu ölçeğin yapısal ve istatistiksel sorunlar yaşadığını ifade etmişler, bu ölçekteki iki boyutun anlamıyla ilgili belirsizlik ve faktör yapısının istikrarsız olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Öğretmen yeterliği üzerine yapılan çalışmaların sonuçlarını inceledikten sonra yapısal olarak öz yeterlik teorisinin kavramsal yapısına uygun, hem geçerli hem de güvenilir olan yeni bir öğretmen yeterliği ölçeğinin gerekli olduğunu değerlendiren Tschannen-Moran ve Woolfolk Hoy (2001), önce Ohio Eyalet Öğretmen Yeterliği Ölçeği (OSTES) adı verilen daha sonra Öğretmen Öz Yeterlik Algısı Ölçeği (Teachers' Sense of Efficacy Scale-TSES) olarak adlandırılan yeni ölçek çalışmalarını sürdürmüştür. Tschannen-Moran ve Woolfolk Hoy (2001) tarafından

yapılan üç ayrı çalışmadan elde edilen veriler doğrultusunda, öğretmen öz yeterlik inancını ölçmek için kullanılabilir 24 maddeden oluşan uzun form ve 12 maddeden oluşan kısa form olarak biçimlendirilmiş araçlar ortaya çıkmıştır. Öğretmen Öz Yeterlik Algısı Ölçeği (Teachers' Sense of Efficacy Scale-TSES-SF) kısa form olarak adlandırılan Ölçek üç faktörden oluşmaktadır. Yeni ölçeğin geçerlik ve güvenilirliği hem öğretmen adayları hem de sistemde görev yapan bazı öğretmenlerden elde edilen yanıtlara göre incelenmiştir. Yapılan analizlerin sonucunda TSES'in öğretmen öz yeterliğini ölçmek için 24 maddeden oluşan uzun form ve 12 maddeden oluşan kısa form yapısıyla uygun bir uzunlukta olduğu, aynı zamanda geçerli ve güvenilir olduğu açıklanmıştır.

Tschannen-Moran ve Woolfolk Hoy (2001) Öğretmen yeterliğinin yapısını keşfetmekle ilgilenen araştırmacılar için alanyazına sundukları Öğretmen Öz Yeterlik Algısı Ölçeği (TSES)'nin daha çok araştırma ile test edilmesi ve onaylanması için çağrıda bulunmuşlardır. Ayrıca öğretmen öz yeterlik inancının, kavramsal niteliğine uygun olarak farklı kültürel yapılarda yaygınlaştırılması ve öz yeterlik teorisini oluşturan varsayımların test edilmesi için çeşitli araştırma araçlarının kullanılmasını önermişlerdir.

Ölçeğin ortaya çıktığı 2001 yılı ve sonraki yıllarda araştırmacılar tarafından ilgi gören ölçek; başta Amerika olmak üzere Avrupa ve Uzak Doğu ülkelerinde çeşitli okul düzeylerinde (okul öncesi, ilkököl, ortaokul, lise) çalışan, farklı öğretmenlik alanlarında deneyimleri olan (aday öğretmen, ilkököl, ortaokul, lise) öğretmenlerden elde edilen verilere dayalı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Bu çalışmaların bir kısmında Öğretmen Öz Yeterlik Algısı Ölçeği'nin uzun formu ve kısa formu birlikte kullanılmış diğer bir kısmında ya uzun form ya da kısa form kullanılmıştır. Bazı çalışmalarda Öğretmen Öz Yeterlik Algısı Ölçeği (TSES)'nin psikometrik özelliklerini analiz eden, faktör yapısı, geçerlik ve güvenilirliği ile ilgili bulguların sonuçları verilmiştir. Örneğin, Fives ve Buehl (2010) tarafından yapılan bir çalışmada uzman ve aday öğretmenlere ölçeğin uzun ve kısa formu uygulanmıştır. Elde ettikleri verilerin incelenmesi sonucunda, ölçeğin uzman ve aday öğretmenlerin kullanımı açısından benzerlik gösterdiğini, eşdeğer güvenilirlikte olduğu, üç faktörlü kavramsal yapısıyla her iki formun aday ve uzman öğretmenler tarafından kullanılabilirliğini ancak uzman öğretmenler için daha uygun olduğunu belirtmişlerdir. Bununla beraber, Amerika, Kanada, Kıbrıs, Singapur, Kore, Yunanistan gibi farklı kültürlere sahip ülkelerde öğretmenlere uygulanan Öğretmen Öz Yeterlik Algısı Ölçeği'nin (TSES) orijinal yapısına uygun sonuçlar elde edilmiştir Heneman III, Kimbal, ve Milenovski (2006); Klassen ve diğerleri (2009); Chong, Klassen, Huan, Wong, ve Kates (2010); Klassen, Tze, Betts ve Gordon (2011); Poulou (2007); Tsigilis, Koustelios, ve Grammatikopoulos (2010).

Açıklanan araştırma yaklaşımlarının dışında öğretmen yeterliği ölçümlerinde Tschannen-Moran ve Hoy (2001) tarafından önerilen öğretmen öz yeterliği modelinden de esinlenerek geliştirilen, farklı ülkelere özgü ve farklı kültürel özelliklere sahip ülkelere çalışan öğretmenlere uygulanan öğretmen öz yeterliği ölçekleri ve bu ölçeklerden elde edilen bulguların karşılaştırmalı değerlendirmelerini içeren çalışmalar vardır. Freidman ve Kaas (2002); Ho ve Hau (2004); Caprara, Barbaranelli, Steca, Malone (2006); Skaalvik ve Skaalvik (2007); Nie, Lau ve Liao (2012); Malinen ve diğerleri, (2013).

Türkiye'de öğretmen öz yeterliğinin ölçümü ile ilgili araştırma, makale ve çalışmalar incelendiğinde Çapa, Çakıroğlu, ve Sarıkaya (2005) tarafından yapılan bir çalışmada, Tschannen-Moran ve Woolfolk Hoy (2001)'un Öz Yeterlik Algısı Ölçeği (TSES) uzun formu, üniver-

site öğrencisi aday öğretmenlerden oluşan bir grup üzerinde uygulanmış, ölçeğin Türkçe uyarlaması ortaya çıkmıştır. Türkçe'ye uyarlanan Öz Yeterlik Algısı ölçeğinin uzun formunun Tschannen-Moran ve Hoy (2001) tarafından elde edilen sonuçlarla benzerlik gösterdiğini bulmuşlardır. Köse, 2007; Köse ve Demirtaşlı, (2007) Tschannen-Moran ve Woolfolk Hoy ölçeğinin uzun formunun Çapa, Çakıroğlu, ve Sarıkaya (2005) tarafından yapılan Türkçe uyarlamasının geçerlik ve güvenilirliğini okullarda çalışan öğretmen grubu üzerinde yapmışlardır. Sonuçta üç faktörlü yapıyı desteklediklerini bulmuşlardır. Kurt (2009) Türkçe'ye Çapa, Çakıroğlu, ve Sarıkaya (2005) tarafından uyarlanan ölçeği, ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerden oluşan bir gruba uygulayarak geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapmış, ancak ölçeğin tek faktörlü bir yapıya sahip olduğunu bulmuştur.

Türkiye'de öğretmen öz yeterliği konusunda yapılan diğer çalışmalar incelendiğinde bu araştırmalarda Tschannen-Moran ve Woolfolk Hoy (2001)'un Öz Yeterlik Algısı Ölçeği- Uzun Formu'ndan farklı olan bazı ölçeklerin Türkçe'ye uyarlanmış olduğu görülür. Örneğin Cerit (2010), Gibson ve Dembo (1984) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçe uyarlamasını yapmıştır. Başka bir çalışmada, Gibson ve Dembo'nun iki faktörlü yapısını destekleyen Woolfolk ve Hoy (1990) tarafından geliştirilen öğretmen yeterlik ölçeğinin Türkçe'ye uyarlaması, Yılmaz, Çokluk- Bökeoğlu (2008) tarafından yapılmıştır. Bunların yanında, Kieffer ve Henson'un (2000) geliştirdiği öz yeterlik ölçeği, Çapa ve diğerleri (2013) tarafından öğretmenlerden oluşan bir grup üzerinde yapılan bir çalışma ile Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ayrıca, Schmitz ve Schwarzer (2000)'in geliştirdiği öz yeterlik ölçeğini Yılmaz, Köseoğlu, Gerçek ve Soran (2004) Türk öğretmenlerden oluşan bir gruba uygulamışlar ve Türkçe uyarlama sonuçlarını açıklamışlardır.

Türkiye'de öğretmen öz yeterliği inancını ölçmek amacıyla Türkçe'ye uyarlanan, örnekleri verilen ölçeklerden farklı olan ve özel alanlara yönelik olarak Türkçe'ye uyarlanan ölçeklere de rastlanmaktadır (Bıkmaz, 2002; Ekici, 2005; Meral ve Bilgiç, 2012).

Öğretmen öz yeterliği konusunda, Türkçe'ye uyarlaması yapılan bu ölçeklerin yanı sıra, Türkiye'de yapılan çeşitli araştırmalarda kullanılarak alanyazında yerini alan ve özel alanlara yönelik olarak geliştirilmiş ölçekler de vardır. Örnek olarak, biyoloji öğretimi konusunda öğretmen adaylarının öz yeterlik düzeylerini belirlemek amacıyla Savran ve Çakıroğlu'nun (2001) geliştirdiği ölçek; meslek öncesi öğretim kurumlarında öğretmen adayı öğrencilerin kimya öğretimine yönelik yeterlik inanç ölçeği (Morgil, Seçken ve Yücel, 2004); Bilgi Okur Yazarlığı ve Öz Yeterlik Ölçeği (Akkoyunlu ve Kurbanoglu, 2004); Bilgisayar Öğretmenliği Öz Yeterlik Ölçeği (Akkoyunlu, Orhan ve Umay, 2005); Bilgisayar Destekli Eğitime İlişkin Öz Yeterlik Algısı Ölçeği (Arslan, 2006); Müzik Öğretimine Yönelik Öz Yeterlik Ölçeği (Afacan, 2008); Çevre Eğitime Yönelik Öz Yeterlik Ölçeği (Özdemir, Aydın, 2009); Rehber Öğretmen Özel Eğitim Öz Yeterlik Ölçeği (Aksoy ve Diken, 2009) verilebilir.

Bu araştırmanın temelini oluşturmak amacıyla Türkiye'de Öğretmen öz yeterlik algısının düzeyini, farklı öğretim ortamlarındaki yansımalarını çeşitli değişkenlere göre açıklamayı amaçlayan araştırmalar ve bu araştırmalarda kullanılan ölçekler incelenmiştir. Sonuç olarak Tschannen-Moran ve Woolfolk Hoy (2001) tarafından geliştirilen Öğretmen Öz Yeterlik Algısı Ölçeğinin kısa formu ile ilgili bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Bu çalışmada Tschannen-Moran ve Woolfolk Hoy (2001) tarafından geliştirilen Öğretmen Öz Yeterlik Algısı Ölçeği- Kısa Formu (ÖÖYAÖ-KF)'nin Türkçe'ye uyarlanması tasarlanmıştır. Bu ölçeğin seçiminde; ölçek madde sayısının azlığı, ölçülmek istenen öğretmen yetkinliklerini uzun formuyla aynı düzeyde ölçmesi, kısa formun farklı amaçlarla kullanılabilmesi

gibi nedenler etken olmuştur. Bunların yanında, dünyanın birçok bölgesinde yapılan araştırmalarda kullanılan, bu ölçeğin kısa formunun Türkçe'ye uyarlamasının yapılmış olmasının Türkiye'de bu konuyla ilgilenen araştırmacılar ve araştırmalara önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışma Tschannen-Moran ve Woolfolk Hoy'un (2001) yapılandığı Öğretmen Öz yeterlik Algısı Ölçeği-Kısa Formu'nu Türkçe'ye uyarlamayı amaçlamaktadır.

YÖNTEM

Katılımcılar

Çalışma grubunu Denizli il merkez ilçelerinden Pamukkale ve Merkezefendi'de bulunan okullar içinde tesadüfi olarak seçilen okullarda çalışan 495 Kadın (%52.5) 448 Erkek (%47.5) olmak üzere toplam 943 öğretmen oluşturmaktadır. Öğretmenlerin 410'u (%43.5) ilkokul sınıf öğretmeni, 533'ü (%56.5) ortaokul öğretmenidir.

Veri Toplama Aracı

Öğretmen Öz Yeterlik algısı Ölçeği- Kısa Form (ÖÖAÖ-KF)

Bu çalışmada kullanılan ve Tschannen-Moran ve Woolfolk Hoy (2001) tarafından yapılandırılan Öğretmen Öz Yeterlik Algısı Ölçeği kısa formu 12 maddeden oluşmaktadır. Bu çalışmada Türkçe'ye uyarlanacak olan ölçeğin kısa formu 3 faktörlü bir yapıya sahiptir. Orijinal ölçekte (1) Öğrenci Katılımına Yönelik Öz yeterlik (Efficacy in Student Engagement), (2) Öğretim Stratejilerini Kullanmaya Yönelik Öz Yeterlik (Efficacy in Instructional Strategies) ve (3) Sınıf Yönetimine Yönelik Öz Yeterlik (Efficacy in Classroom Management) olarak adlandırılan üç faktörün her birinde 4'er madde bulunmaktadır. Öğretmen Öz yeterlik Algısı Ölçeği-Kısa Formu (TSES-SF) olarak adlandırılan ölçek likert tipi bir ölçektir ve "1"den (hiç) "9"a (çok fazla) kadar derecelendirilmiştir..

Türkçe'ye uyarlanacak olan "Öğretmen Öz Yeterlik Algısı Ölçeği"nin orijinal kısa formu için alfa değeri .90 olarak açıklanmıştır. Ölçeğin kısa formunda yer alan "Öğrenci Katılımına Yönelik Öz Yeterlik" alt ölçeğinin alfa değeri .81, "Öğretim Stratejilerini Kullanmaya Yönelik Öz Yeterlik" alt ölçeğinin alfa değeri .86, "Sınıf Yönetimine Yönelik Öz Yeterlik" alt ölçeğinin alfa değeri .86 olarak açıklanmıştır (Tschannen-Moran ve Woolfolk Hoy, 2001). Bu çalışmada Tschannen-Moran ve Woolfolk-Hoy (2001)'un geliştirdiği 12 maddeden oluşan ölçeğin kısa formu Öğretmen Öz yeterlik Algısı Ölçeği-Kısa Form (ÖÖAÖ-KF) olarak adlandırılıp Türkçe'ye uyarlanmaktadır.

İşlemler

Bu çalışmada incelenen Öğretmen Öz Yeterlik Algısı Ölçeği'ni geliştiren Tschannen-Moran ve Woolfolk-Hoy'dan internet yoluyla online izin alınmıştır. Orijinali İngilizce olan ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması için ölçeğin özgün maddeleri araştırmacının yanı sıra Eğitim Fakültesi'nde görev yapan, dil yeterliğine sahip 3 öğretim üyesinin katkılarıyla Türkçe'ye çevrilmiştir. Ölçeğin Türkçe'ye çevrilmiş hali daha önce Türkçe'ye çevirme işlemleri sürecine katılmamış olan İngilizce bilen ve eğitim amacıyla uzun bir dönem yurtdışında yaşayan bir öğretim üyesinin çalışması sonucunda tersine İngilizce'ye çevrilmiştir. Yapılan çevirilerin karşılaştırmalı kontrolü yapılmış ve Türkçe'ye çevrilen ölçekte yer alan açıklama ve cümlelerin ölçeğin orijinal formu ile uyumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Türkçe'ye uyarlanacak olan Öğretmen Öz Yeterlik Algısı Ölçeği-Kısa Formu iki bölüm halinde düzenlenmiştir. Ölçeğin birinci bölümünde ölçeğin hangi amaçla uygulandığı, nasıl bir işlem yolu izlenerek maddelerin yanıtlanması gerektiği konusunda bilgi sunulmuş ve öğretmenlerle ilgili demografik bilgilere yönelik sorular yer almıştır. Ölçeğin ikinci bölümünü orijinal kısa forma göre uyarlanan 12 maddelik soru oluşturmuştur. Hazırlanan ölçek formu yanıtlamaya gönüllü olan öğretmenlere uygulanmıştır.

Eğitim sistemimizde aktif olarak çalışan öğretmenlere uygulanan ölçeklerden elde edilen verilerin analizinde SPSS 17.00 ve LISREL 8.71 paket programları kullanılmıştır.

BULGULAR

Bu çalışma içinde, (a) orijinal ölçek formunun faktör deseninin Türkçe'ye uyarlanan ölçek formuyla benzer faktör deseninde korunup korunmadığını test etmek için Doğrulamalı Faktör Analizi yapılmıştır. Geçerlik ve güvenirlik kanıtları olan özgün ölçek araçlarının uyarlama çalışmalarında önceden açıklanan kuramsal yapıyı tanımlayan modelin geçerliliği ilk olarak doğrulamalı faktör analizi kullanılarak incelenebilir (Çokluk, Şekercioğlu, Büyüköztürk, 2010). Doğrulamalı Faktör Analizi yanında (b) Ölçeğin güvenirliğinin test edilmesi için Cronbach Alfa Katsayısı ve (c) Madde Toplam Korelasyon Analizi (Özdamar, 2004; Şencan, 2005; Büyüköztürk, 2009; Çokluk, Şekercioğlu, Büyüköztürk, 2010) yapılmıştır.

Öğretmen Öz Yeterlik Ölçeği-Kısa Formunun (ÖÖAÖ-KF) Geçerlik Bulguları

Doğrulamalı Faktör Analizi

Ölçeğin uygulanması sonucunda ulaşılan verilerin analizinde doğrulamalı faktör analizi için Lisrel paket programı kullanılmıştır.. Orijinal ölçek yapısının uygunluğunu test etmek için, Orijinal Öğretmen öz yeterlik algısı ölçeğindeki alt ölçekler ve maddeleri kullanılmıştır.

Alanyazında test edilen modelin, analiz edilen veriyle uyumunu sınamak için uygunluk istatistikleri olarak Ki kare / serbestlik derecesi oranı (Ki kare istatistiği), sınanan modelin Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (Bentler's Comparative Fit Index) CFI, modelin açıklanan kovaryans ile gözlenen kovaryansları arasındaki farkların ortalamasını veren Standardize Edilmiş Hataların Ortalama Karekökü (Standardized Root Mean Square Residual) SRMR, Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (Root Mean Square Error of Approximation) RMSEA, modelin karmaşıklığını dikkate alan bir değer olan Normalleştirilmemiş Uyum İndeksi (Non-Normed Fit Index/ Tucker-Lewis Index) NNFI ve Uyum İyiliği İndeksi (Goodness of Fit Index) GFI (Özdamar,2004; Şencan,2005; Büyüköztürk, 2009; Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010) kullanılmaktadır.

Bu çalışmada alanyazında yer alan bir modelin uygunluğuna ilişkin çok sayıda uyum indeksinden bazıları dikkate alınmıştır. Araştırmada Ki kare / serbestlik derecesi oranı (Ki kare istatistiği), CFI, SRMR, RMSEA, NNFI ve GFI (Özdamar,2004; Şencan,2005; Büyüköztürk, 2009; Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010) indeksleri kullanılmıştır. RMSEA ve SRMR 0.08 ya da daha az bir değer model için kabul edilebilir uyumun göstergesidir (Jöreskog ve Sörbom, 1993; Akt. Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010). CFI, GFI uyum indeksleri .90 kabul edilebilir, .95 ve üstü iyi bir uyum indeksi, RMSEA değerleri .05 değerinin altında yer alması mükemmel bir uyumun göstergesidir (Hu ve Bentler, 1999).

Orijinal Öğretmen öz yeterlik algısı ölçeği üç alt ölçekten oluşmaktadır. Bu alt ölçekler birbirinden bağımsız üç faktörlü bir yapı olarak sınanmıştır. Ölçek ile ilgili hesaplamalar iki

farklı öğretmen grubu üzerinden gerçekleştirilmiştir. Öncelikle her bir öğretmen örneklemini için doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır.

İlk olarak sınıf öğretmenliği yapan ilköğretim öğretmenlerinden elde edilen veriler üzerinde analiz yapılmıştır. Orijinal ölçek maddeleri ve alt ölçeklerin sınındığı modelle ilgili olarak elde edilen uyum değerleri, $\chi^2(50, N=410) = 168.55$, $p < .01$ RMSEA = .075, SRMR = .047, CFI = .97 ve GFI = .94, NFI = .96, NNFI = .96 GA (Güven aralığı), RMSEA = 0.063 ; 0.088 ile iyi düzeyde uyum değerleri göstermektedir.

İkinci olarak ortaokul öğretmenleri üzerinde yapılan yol analiz sonucunda, $\chi^2(51, N=530) = 168.47$, $p < .01$ RMSEA = .068, SRMR = .047, CFI = .97 ve GFI = .95, NFI = .96, NNFI = .96 GA, RMSEA = 0.057 ; 0.079 ile iyi ve kabul edilebilir düzeyde uyum değerleri kaydedilmiştir.

Son olarak tüm öğretmen örneklemini üzerinde yapılan analiz sonucunda $\chi^2(51, N=943) = 466.08$, $p < .01$ RMSEA = .093, SRMR = .054, CFI = .96 ve GFI = .92, NFI = .96, NNFI = .95 CI, RMSEA = (0.085; 0.10) ile kabul edilebilir ve iyi düzeyde uyum değerleri saptanmıştır.

Chi-Square=326.69, df=50, P-value=0.00000, RMSEA=0.077

Şekil 1. Öğretmen öz yeterlilik ölçeğinin tüm örneklem üzerindeki standardize edilmiş değerlerle ilişkin yol analizi

Not: OK= Öğrenci Katılımı; OS = Öğretim Stratejileri; SY= Sınıf Yönetimi

Model tarafından önerilen 4 ile 8. Maddelerinin ilişkilendirilmesi (modifikasyon indeksleri) önerisi doğrultusunda yapılan analiz sonrasında $X^2(50, N=943) = 329.12, p < .01$ RMSEA= .077, SRMR=.048, CFI=.97 ve GFI=.95, NFI= .97, NNFI=.97 CI, RMSEA = 0.069 ; 0.085 ile kabul edilebilir ve iyi düzeyde uyum değerlerine sahip olduğu (Jöreskog ve Sörbom, 1993; Akt. Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010) saptanmıştır (Şekil 1). Önerilen ilişkilendirmeleri için incelenen, 4-8 maddelerinin ölçtüğü özellikler bakımından birbirine benzer olduğu gözlenmiştir.

Chi-Square=326.69, df=50, P-value=0.00000, RMSEA=0.077

Şekil 2. Öğretmen öz yeterlik ölçeğinin tüm örneklem üzerindeki standardize edilmiş değerlere ilişkin t testi sonuçları

Şekil 2' de önerilen modelin t değerlerine bakıldığında ölçek maddelerinin tümünün istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ($P < .001$) olduğu bulunmuştur.

Öğretmen Öz Yeterlik Ölçeğinin Güvenirlik Bulguları

Öğretmen Öz Yeterlik Algısı Ölçeği-Kısa Formu için her bir maddenin silinmesi halinde hesaplanan Cronbach Alfa değeri .864 ile .877 arasında değişmektedir. Ölçeğin Öğrenci Katılımına Yönelik Öz Yeterlik (Efficacy in Student Engagement) olarak adlandırılan birinci faktörü için Cronbach Alfa (α) güvenirlilik katsayısı 0.73, Öğretim Stratejilerini Kullanmaya Yönelik Öz Yeterlik (Efficacy in Instructional Strategies) olarak adlandırılan ikinci faktör için Cronbach Alfa (α) güvenirlilik katsayısı 0.75, Sınıf Yönetimine Yönelik Öz Yeterlik olarak ad-

landırılan üçüncü faktör için Cronbach Alfa (α) güvenirlilik katsayısı 0.74 (Tablo 2) ve tüm ölçek maddeleri için Cronbach Alfa (α) güvenirlilik katsayısı 0.88 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 2 Ölçeğin ortalama, standart sapma her bir maddenin silinmesi halindeki (α) değerleri ve her bir faktörün alfa

Madde no	$\bar{X}$	Ss	Madde toplam r	Maddeler Silindiğinde Alfa (α)	Cronbach alfa α
1	7,2990	1,17008	,577	,869	.73
2	7,7338	1,14092	,566	,870	
3	7,6331	1,11972	,665	,864	
4	7,0806	1,46142	,540	,872	
5	7,6034	1,10570	,514	,873	.75
6	7,1676	1,27923	,574	,869	
7	7,6522	1,16473	,611	,867	
8	7,1994	1,19825	,623	,866	
9	7,7253	1,26267	,452	,877	.74
10	7,8165	1,19680	,588	,868	
11	7,6013	1,27448	,569	,870	
12	7,1644	1,20046	,629	,866	

N = 943

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışma, Tschannen-Moran ve Woolfolk Hoy (2001)'un yapılandığı Öğretmen Öz Yeterlik Algısı Ölçeği-Kısa Formunu ilkökul ve ortaokul öğretmenlerinden elde edilen verilere göre Türkçe'ye uyarlamak amacıyla yapılmıştır. Ölçeğin orijinal ölçek ile uygun yapıda olup olmadığını belirlemek için doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Ölçeğin “Öğrenci Katılımına Yönelik Öz Yeterlik”, “Öğretim Stratejilerini Kullanmaya Yönelik Öz Yeterlik”, “Sınıf Yönetimine Yönelik Öz Yeterlik” olarak adlandırılan üzere üç alt ölçekten oluştuğu belirlenmiştir. Bulgulara göre Türkçe ölçeğin özgün ölçekteki üç faktörlü yapısı doğrulanmıştır.

Sınıf öğretmenliği yapan ilkökul öğretmenleri, ortaokul öğretmenleri ve tüm öğretmenlerden elde edilen bulgulara göre yapılan Doğrulayıcı Faktör Analizi'nin sonucunda Türkçeye uyarlanan ölçeğin iyi ve kabul edilebilir düzeyde değerlerinde olduğu bulunmuştur. Uyarlanan Öğretmen Öz-Yeterlik Algısı Ölçeği kısa formunun güvenilirliğine yönelik olarak ulaşılan bulgular incelendiğinde, Ölçeğin Öğrenci Katılımına Yönelik Öz Yeterlik olarak adlandırılan birinci faktörünün Cronbach Alfa (α) güvenirlilik katsayısı 0.73, Öğretim Stratejilerini Kullanmaya Yönelik Öz Yeterlik olarak adlandırılan ikinci faktörünün Cronbach Alfa güvenirlilik katsayısı 0.75, Sınıf Yönetimine Yönelik Öz Yeterlik olarak adlandırılan üçüncü faktörünün Cronbach Alfa güvenirlilik katsayısı 0.74 ve son olarak tüm ölçek maddelerinin Cronbach Alfa güvenirlilik katsayısı 0.88 olarak bulunmuştur. Ulaşılan bu değer ölçeğin güvenilirliğinin yüksek olduğunu göstermektedir. Şencan'a (2005) göre güvenilirlik katsayısı değerleri araştırmanın türüne göre değişiklik gösterebildiğinden keşfedici araştırmalar için .60 katsayısı yeterli görülürken teyit edici araştırmalarda bu oranın en az .80 düzeyinde olması gerekmektedir. Özda-

mar'a (2002) göre ise Cronbach Alfa Katsayısının değerleri $0.80 < \alpha < 1.00$ olarak bulunduğu ölçek çok yüksek düzeyde, $0.60 < \alpha < 0.79$ olarak hesaplandığında ölçek orta düzeyde kabul edilmektedir.

Çalışmada, Türkçe'ye uyarlanan ÖÖAÖ-KF olarak adlandırılan ölçeğin öğrenci katılıma yönelik öz yeterlik, öğretim stratejilerini kullanmaya yönelik öz yeterlik, sınıf yönetimine yönelik öz yeterlik olarak adlandırılan üç faktörlü yapısının Tschannen-Moran ve Woolfolk Hoy (2001) tarafından geliştirilen Öğretmen Öz-Yeterlik Algısı Ölçeğinin üç faktörlü kısa formu ile uyumlu olduğu ve güvenilirliğinin yüksek olduğu kanıtlarına ulaşılmıştır.

Araştırma'da elde edilen bulgular, Heneman ve diğerleri (2006) tarafından uygulanan ÖÖYAÖ'nin kısa formunun psikometrik özelliklerinin Tschannen Moran ve Hoy (2001) tarafından elde edilen sonuçlarla benzerlik gösterdiği, üç faktörden oluşan ölçek yapısının orijinali ile uyumlu olduğu, tüm öğretmen düzeylerinde (ilkokul, ortaokul, lise) geçerli ve güvenilir olduğu; Klassen ve diğerleri (2009)'nin uyguladıkları ÖÖYAÖ'nin faktör yapısının değişmez olduğu, güvenilirliklerinin benzer olduğu; Chong ve diğerleri (2010) tarafından uygulanan ÖÖYAÖ'nin kısa formunun Tschannen-Moran ve Woolfolk Hoy (2001) tarafından önerilen üç faktörlü ölçeğin kısa formuyla uyumlu olduğu ve güvenilirliğinin yüksek olduğu; Fives ve Buehl (2010)'in, uyguladığı ÖÖYAÖ ölçeğinin uzun ve kısa formunun uzman ve aday öğretmenlerin kullanımı açısından benzerlik gösterdiğini, eşdeğer güvenilirlikte olduğu, üç faktörlü kavramsal yapısıyla her iki formun aday ve uzman öğretmenler tarafından kullanılabileceğini ancak uzman öğretmenler için daha uygun olduğu bulgularıyla benzer sonuçlara ulaşıldığını göstermektedir.

Sonuç olarak, Türkçe'ye uyarlaması yapılan Öğretmen Öz Yeterlik Algısı Ölçeği- Kısa Formu'nun model-veri uyumuna ilişkin değerlerinin tümü incelendiğinde, model veri uyumunun yüksek olduğu saptanmıştır. Uyarlanan Öğretmen Öz Yeterlik Algısı Ölçeği-Kısa Formu'nun, geçerlik ve güvenilirlik bakımından, farklı öğretmenlik düzeylerinde çalışan öğretmenlerin öz yeterlik algılarının ölçülmesinde kullanılabilecek uygun bir ölçme aracı olduğu söylenebilir.

Bu çalışmada Türkçe'ye uyarlaması yapılan Öğretmen Öz Yeterlik Algısı Ölçeği-Kısa Formu'nun Öğretmen öz yeterlik inançlarını ölçmek için geçerli bir ölçek olduğunun kanıtlanmasının önemli bir sonuç olduğu düşünülmektedir. Farklı kültürlerdeki öğretim ortamlarında çalışan öğretmenlerin performansının test edilmesi konusunda Türkiye'de yapılan uygulama sonuçları ile farklı ülkelerde ulaşılan sonuçlara benzer sonuçların ortaya çıkması bu çalışmaların yaygınlaşmasına önemli katkılar sağlayacaktır.

Öğretmen Öz Yeterlik Algısı Ölçeği-Kısa Formu'nun geçerlik ve güvenilirliğini test etmek için yapılan araştırmada yalnızca ilkokul ve ortaokul öğretmenlerine ulaşılmış olması sonuçların sınırlı olmasına yol açmış olabilir. Farklı düzeylerde görev yapan okul öncesi öğretmenleri, lise öğretmenleri, hizmet öncesi öğretmen adaylarından oluşan örnekler üzerinde çalışma yapılarak bu gruplar arasında benzer sonuçlara ulaşıp ulaşılmayacağı kontrol edilebilir. Ayrıca ulusal düzeyde farklı coğrafi bölgelerde çalışan öğretmenler veya aynı ilin farklı ortamlarında çalışan (şehir merkezi, ilçe, köy okulları) öğretmenlerin aynı ölçeğe verdikleri yanıt üzerinden ölçeğin orijinal ölçekle uyumu test edilebilir.

KAYNAKLAR

- Afacan, Ş. (2008), “ Müzik Öğretimi Öz Yeterlilik Ölçeği”, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 9 (1), s.1-11.
- Akkoyunlu, B., Orhan, F. ve Umay, A. (2005), Bilgisayar öğretmenleri için “bilgisayar öğretmenliği öz-yeterlik ölçeği” geliştirme çalışması, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 29, s.1–8.
- Akkoyunlu, B., ve Kurbanoglu, S. (2004), “Öğretmenlerin bilgi okuryazarlığı öz-yeterlik inancı üzerine bir çalışma”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 27, 11-20.
- Aksoy, V. ve Diken, İ. H. (2009), “Rehber Öğretmen Özel Eğitim Öz Yeterlik Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 10 (1), s.29-37
- Arslan, A. (2006), “Bilgisayar destekli eğitime ilişkin öz yeterlik algısı ölçeği”, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 6 (1), s.191-198.
- Bandura, A. (1977), “Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. Psychological Review”, 84(2), s.191-215.
- Bandura, A. (1993), “Perceived self-efficacy in cognitive development and functioning”, Educational Psychologist, 28 (2), 117-148.
- Bandura, A. (1994), Self-efficacy. V. S. Ramachaudran (Ed.), Encyclopedia of human behavior (Vol.4, pp. 71–81). New York: Academic Press. (Reprinted in H. Friedman [Ed.], Encyclopedia of mental health. San Diego: Academic Press, 1998).
- Bandura, A. (1997), Self-efficacy: The exercise of control, New York: Freeman.
- Bandura, A. (1998), “Personal and collective efficacy in human adaptation and change”, Advances in psychological science, 1, 51-71.
- Bandura, A. (2006), “Guide for constructing self-efficacy scales”, Self-efficacy beliefs of adolescents”, 5(1), s. 307-337.
- Bıkmaz, F.H. (2002), “Fen öğretiminde öz yeterlik inancı ölçeği”, Eğitim Bilimleri ve uygulama, 1(2),s.197-2210
- Büyüköztürk, Ş. (2009), Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El kitabı İstatistik, Araştırma Deseni SPSS Uygulamaları ve Yorum 10. Baskı, Pegem Akademi, Ankara.
- Caprara, G. V., Barbaranelli, C., Steca, P., & Malone, P. S. (2006), “Teachers' self-efficacy beliefs as determinants of job satisfaction and students' academic achievement: A study at the school level”, Journal of school psychology, 44(6), s.473-490.
- Cerit, Y. (2010), “Teacher efficacy scale: The study of validity and reliability and pre-service classroom teachers' self-efficacy beliefs”, Journal of Theory and Practice in Education, 6 (1), s.68-85.
- Chong, W. H., Klassen, R. M., Huan, V. S., Wong, I., & Kates, A. D. (2010), “The relationships among school types, teacher efficacy beliefs, and academic climate: Perspective from Asian middle schools”, The Journal of Educational Research, 103(3), s.183-190.

- Çapa, Y., Çakıroğlu, J., ve Sarıkaya, H. (2005). Development and validation of Turkish version of teachers' sense of efficacy scale. *Education and Science*, 30, s.74- 81.
- Çapa-Aydın, Y., Uzuntiryaki-Kondakçı, E., Temli, Y., ve Tarkin, A. (2013), “Özyeterlik Kaynakları Ölçeği’nin Türkçe’ye Uyarlanması”, *İlköğretim Online*, 12(3), s.749-758.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., Büyüköztürk, Ş. (2010), *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik: SPSS ve Lisrel Uygulamaları*, 1. Baskı. Pegem Akademi, Ankara.
- Ekici, G. (2005), “Biyoloji öz-yeterlilik ölçeğinin geçerlik ve güvenirliliği”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, s. 85–94.
- Fives, H., & Buehl, M. M. (2010), “Examining the factor structure of the Teachers' Sense of Efficacy Scale”, *The Journal of Experimental Education*, 78, s.118-134
- Friedman, I. A., & Kass, E. (2002), “Teacher self-efficacy: A classroom-organization conceptualization”, *Teaching and teacher education*, 18(6), s.675-686.
- Heneman III, H.G., Kimball, S., & Milanowski, A. (2006), “The Teacher Sense of Efficacy Scale: Validation Evidence and Behavioral Prediction”, *WCER Working Paper No. 2006-7. Wisconsin Center for Education Research (NJ1)*.
- Henson, R. K., Kogan, L. R., & Vacha-Haase, T. (2001), “A Reliability Generalization Study of the Teacher Efficacy Scale and Related Instruments”, *Educational and Psychological Measurement*, 61, s.404-420.
- Ho, I. T., & Hau, K. T. (2004), “Australian and Chinese teacher efficacy: Similarities and differences in personal instruction, discipline, guidance efficacy and beliefs in external determinants”, *Teaching and Teacher Education*, 20(3), s.313-323.
- Hu, L. and Bentler, P. M. (1999), “Cut off criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives”, *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6 (1), s.1-55.
- Gibson, S., & Dembo, M. H. (1984), “Teacher efficacy: A construct validation”, *Journal of educational psychology*, 76(4), s.569-582.
- Jöreskog, K. ve Sörbom, D. (2004), *LISREL 8.71 ve PRELIS 2.71*, Scientific Software International, Inc. Lincolnwood, IL 60712, U.S.A.
- Klassen, R. M., Bong, M., Usher, E. L., Chong, W. H., Huan, V. S., Wong, I. Y., & Georgiou, T. (2009), “Exploring the validity of a teachers’ self-efficacy scale in five countries”, *Contemporary educational psychology*, 34(1), s. 67-76.
- Klassen, R. M., Tze, V. M., Betts, S. M., & Gordon, K. A. (2011), “Teacher efficacy research 1998–2009: Signs of progress or unfulfilled promise?”, *Educational psychology review*, 23(1), s. 21- 43.
- Köse, İ. A., (2007), *Öğretmen Öz-Yeterlik Algısı Ölçeğinin Yapı Geçerliğinin Farklı Gruplarda Sınanması*, Yayınlanmamış yüksek Lisans Tezi, Ankara üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı (Eğitimde Ölçme Değerlendirme programı), Ankara.

- Köse, İ. A., ve Demirtaşlı, N. R. (2007), “Öğretmen Öz-Yeterlik Algısı Ölçeği” nin yapı geçerliğinin farklı gruplarda sınanması”. XVI. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, 14-15 Mayıs 2009, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli.
- Kurt, T. (2009), Okul Müdürlerinin Dönüşümcü ve İşlemci liderlik Stilleri ile Öğretmenlerin Kolektif Yeterliği ve Öz yeterliği Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.
- Malinen, O. P., Savolainen, H., Engelbrecht, P., Xu, J., Nel, M., Nel, N., & Tlale, D. (2013), “Exploring teacher self-efficacy for inclusive practices in three diverse countries”, Teaching and Teacher Education, 33, s.34-44.
- Meral, B.F. ve Bilgiç, E. (2012), “Kaynaştırmada öğretmen yeterliği ölçeğinin Türkçe uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması”, [Turkish adaptation, validity and reliability study of the Teacher Efficacy for Inclusion Scale], International Journal of Human Sciences, 9 (2), s.253- 263.
- Morgil, İ., Seçken, N., ve Yücel, A. S. (2004), “Kimya öğretmen adaylarının öz-yeterlik inançlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi”, Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 6(1), s. 62-72.
- Nie, Y., Lau, S., & Liao, A. (2012), “The teacher efficacy scale: A reliability and validity study”, The Asia-Pacific Education Researcher, 21(2), s. 414-421.
- Özdamar, K. (2004), Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi (Çok Değişkenli Analizler), Yenilenmiş 5. Baskı, Kaan Kitabevi, Eskişehir.
- Özdamar, K. (2002), Paket programlar ile istatistiksel veri analizi 1 SPSS-Minitab, Kaan Kitabevi, Eskişehir.
- Özdemir, A., Aydın, N., & Vural, R. A. (2009), “Çevre Eğitimi Öz-yeterlik Algısı Üzerine Bir Ölçek Geliştirme Çalışması”, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, (26), s.1-8.
- Pajares, F. (1997), Current directions in self-efficacy research. Advances in motivation and achievement, 10(149), 1-49.
- Pajares, F., & Urdan, T. (2005), Self-efficacy Beliefs of Adolescents, (Ed. Pajares and Urdan, Self Efficacy During Childhood and Adolescence: Implications for teacher and Parents, Informations Age Publishing, 339-367
- Poulou, M. (2007), “Personal teaching efficacy and its sources: Student teachers’ perceptions”, Educational Psychology, 27(2), 191-218.
- Savran, A. ve Çakıroğlu, J. (2001), “Biyoloji öğretmen adaylarının biyoloji öğretimine ilişkin öz-yeterlik inançları”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 21, s.105-112.
- Skaalvik, E. M., & Skaalvik, S. (2007), “Dimensions of teacher self-efficacy and relations with strain factors, perceived collective teacher efficacy, and teacher burnout”, Journal of educational psychology, 99 (3), s. 611-625.

- Sodak, L. C., Podel, D. M. (1996), "Teacher Efficacy: Toward the understanding of multi-Faceted construct", *Teaching & Teacher Education*, 12, 4, s. 401-411.
- Şencan, H. (2005). Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenilirlik ve Geçerlilik. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Tschannen-Moran, M., & Woolfolk-Hoy, A. (2001), "Teacher efficacy: Capturing an elusive construct. *Teaching and Teacher Education*", 17, s.783-805
- Tschannen-Moran, M., Woolfolk-Hoy, A., & Hoy, W. K. (1998). Teacher efficacy: Its meaning and measure. *Review of Educational Research*, 68(2), s.202-248.
- Tsigilis, N., Koustelios, A., & Grammatikopoulos, V. (2010), "Psychometric properties of the Teachers' Sense of Efficacy Scale within the Greek educational context", *Journal of Psychoeducational Assessment*, 28(2), s.153-162.
- Yılmaz, K. ve Çokluk-Bökeoğlu, Ö. (2008), "İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Yeterlik İnançları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 41(2), s.143-167.
- Yılmaz, M., Köseoğlu, P., Gerçek, C., & Soran, H. (2004), "Yabancı Dilde Hazırlanan Bir Öğretmen Öz-yeterlik ölçeğinin Türkçe'ye Uygulanması", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, s. 260-267.

ÖĞRETMEN ÖZ YETERLİK ALGISI ÖLÇEĞİ - KISA FORM

138

Yönerge: Bu anket öğretmenlere okul etkinliklerinde ne tür şeylerin sıkıntı yarat- tığını anlamamızda yardımcı olması için hazırlanmıştır. Lütfen aşağıdaki ifadelerin her biri hakkındaki görüşünüzü yandaki derecelerden bir tanesini işaret- leyerek belirtiniz.		Ne kadar yapabilirsiniz?								
		1. Hiç	2.	3. Çok az	4.	5. Biraz	6.	7. Oldukça	8.	9. Çok fazla
1	Sınıfın düzenini bozucu davranışları kontrol etmek için ne kadar çabalayabilirsiniz?	1	2	3	4	5	6	7	8	9
2	Derslerine düşük ilgi gösteren öğrencileri motive etmek için ne kadar çabalayabilirsiniz?	1	2	3	4	5	6	7	8	9
3	Öğrencilerinizi okulda başarılı olacaklarına inandırmak için ne kadar çabalayabilirsiniz?	1	2	3	4	5	6	7	8	9
4	Öğrencilerinizin, öğrenmeye değer vermelerini sağlamak için ne kadar çabalayabilirsiniz?	1	2	3	4	5	6	7	8	9
5	Öğrencileriniz için ne derece iyi sorular hazırlayabilirsiniz?	1	2	3	4	5	6	7	8	9
6	Öğrencilerinizin sınıf kurallarına uymalarını sağlamak için ne kadar çabalayabilirsiniz?	1	2	3	4	5	6	7	8	9
7	Gürültü yapan veya rahatsızlık veren öğrencileri sakinleştirmek için ne kadar çabalayabilirsiniz?	1	2	3	4	5	6	7	8	9
8	Her bir öğrenci grubu için bir sınıf yönetim sistemini ne kadar iyi kurabilirsiniz?	1	2	3	4	5	6	7	8	9
9	Çeşitli değerlendirme stratejilerini ne kadar kullanabilirsiniz?	1	2	3	4	5	6	7	8	9

10	Öğrencilerin kafası karıştığında ne çoklukta alternatif açıklamalar veya örnekler sunabilirsiniz?	1	2	3	4	5	6	7	8	9
11	Çocuklarının okulda daha iyi öğrenci olmalarına yardımcı olmaları için ailelere ne kadar yardım yapabilirsiniz?	1	2	3	4	5	6	7	8	9
12	Sınıfınızda alternatif stratejileri ne kadar iyi uygulayabilirsiniz?	1	2	3	4	5	6	7	8	9